

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”
Ўзбекистон давлат жаҳон
тиллари университети
ректори У.Б.Азизов

_____ 2022 йил

“МАЪҚУЛЛАДИ”
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги
ОАК раиси А.Т.Юсупов

_____ 2022 йил

23.00.04 – “Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақа тараққиётининг сиёсий муаммолари” ихтисослиги бўйича малакавий имтиҳон

ДАСТУРИ

Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022
йил «30» 09 2022 йил қарори билан тасдиқланган

Тошкент – 2022

Тузувчилар:

- Н.Жўраев сиёсий фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети кафедра мудир.
- С.Жўраев сиёсий фанлар доктори, Тошкент давлат шарқшунослик университети профессори.
- Д.Муитов сиёсий фанлар номзоди, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети кафедра доценти.

Такризчилар:

- Э.Султонова сиёсий фанлар доктори, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети профессори.
- С.Саидов сиёсий фанлар бўйича фалсафа доктори, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети кафедра доценти.

Ушбу дастур университет Кенгашининг 2022 йил 25 август 1 -сонли мажлисида тасдиқланган.

КИРИШ

Жаҳон сиёсатидаги замонавий тенденциялар ҳамда уларнинг шиддатли тус олиши халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётнинг сиёсий муаммолари асосларини таҳлил этиш бўйича мавжуд билимларни ўргатиш ва уларни амалда қўллаш заруратини кучайтирмоқда. Бугун айти шу зарурат туфайли халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётнинг сиёсий муаммолари фанининг асосий тушунчалари бўйича тадқиқотчиларда муайян янги илмий ёндашувлар ишлаб чиқишни тақозо қилмоқда. Шунингдек, ҳозирда халқаро муносабатлар фани илмий тадқиқотлар объекти сифатида ўз услублари, тадқиқ этиш услубиятининг турли-туман кўринишларида намоён бўлмоқда. Бундан ташқари, тадқиқотчиларга халқаро муносабатлар тарихи ва назарияси, унинг ривожланиши асосий босқичлари ва қонуниятларини ўрганиш – замонавий халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиёти сиёсий муаммолар хусусиятлари ва тенденцияларини таҳлил этишга кучли илмий ғоявий импульс бермоқда.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётнинг сиёсий муаммолар фани доирасидаги малакавий имтиҳонларнинг олдидаги вазифалар эса – тадқиқотчиларга халқаро муносабатлар, унинг замонавий қонуниятлари, давлатлараро ва минтақавий сиёсий жараёнлар, глобал масалаларнинг сиёсий ечимлари борасида тушунчаларини шакллантиришга қаратилган. Шунингдек, бўлажак сиёсатшунос олимларга замонавий халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий муаммоларнинг долзарб йўналишлари ва муаммоларини идрок этиш салоҳиятини шакллантириш ҳамда глобал муаммоларни таҳлил этишга илмий-назарий жиҳатдан ўз ижобий таъсирини ўтказди.

АСОСИЙ ҚИСМ

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари фанининг объекти, предмети ва структураси

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари тушунчаси. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари назарияси ва вазифалари. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини тадқиқ этишда комплекс ёндашувлар. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини ўрганиш тарихи. Замоनावий халқаро муносабатларда турли ҳил қарашлар. Халқаро муносабатлар тизими ва унинг структураси. Замоनावий халқаро муносабатларни ўрганишнинг структуравий даражалари. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларининг компонентлари. Халқаро ва давлатлараро тизимлар. Халқаро сиёсий макон тушунчаси: халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари тизими структурасидаги муносабат турлари ва асосий элементлари.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини ўрганишнинг методологик тамойиллари

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини ўрганишнинг асосий методологик тамойиллари. Тарихийлик тамойилининг тарихий шароит билан ўзаро алоқалари. Халқаро ҳаёт тараққиёти ва унинг асосий босқичлари. Тизимлилик тамойили халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларининг элементи сифатида. Кўп томонламалилик тамойили, давлат ва халқ ўртасидаги муносабатлар тизимининг таркибий бўғинлари. Обьективлик тамойили — халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини белгилаб берувчи қонуният.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари назариясининг шаклланиши

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари назарий асосларининг шаклланиши. Янги даврнинг энг муҳим ғоявий йўналишлари. XVIII аср охири – XX аср бошларида халқаро муносабатларни ўрганишга доир классик ва инқилобий ёндашувлар. XVIII аср охири – XX аср бошларидаги халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари, халқаро муносабатлар назарияси ривожланишининг асосий парадигмалари. Иккинчи жаҳон урушидан кейинги

халқаро муносабатлар назариясида Ғарб мактаблари ва тадқиқот йўналишларининг шаклланиши. 1970-80-йилларда халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари бўйича хорижий тадқиқотлар. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларига геосиёсий ёндашувлар ва асосий мактаблар. 1990-йилларда Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари назариясидаги асосий парадигмалар.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари асосларининг замонавий мактаблари ва йўналишлари

Неореализмнинг вужудга келиши ва ривожланиши, унинг асосий қоидалари. Халқаро муносабатлар тизими. «Икки давлат назарияси». Неолиберализм. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларининг иқтисодий ва ахлоқий жиҳатлари. Неореализмда ҳуқуқ ва эркинликларнинг ўзаро нисбати. Неореализм ва неолиберализм баҳсида асосий муаммолар. Давлатлараро ҳамкорлик, мутлоқ ва нисбий фойда, давлат мақсадларнинг устуворлиги, халқаро тартибот масалалари. Хавфсизлик муаммоси. Гегемонистик барқарорлик назарияси. Халқаро тартиботлар назарияси. Халқаро муносабатларнинг социологияси.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари: биполяр тизим

Евроцентризмнинг якуний қисми: қулаши ва парчаланиши. Иккинчи Жаҳон урушидан кейин АҚШ–СССР ўқи бўйлаб зиддиятларнинг асосий тугунлари. Ядро омилининг роли. Ялта–Потсдам тизимининг моҳияти. Евроатлантик хавфсизлик тузилмасининг шаклланиши. “Социалистик лагер”нинг ташкил топиши. Ядровий қуролланиш пойгаси. “Буюк давлатлар” ва уларнинг иттифоқчилари ўртасидаги муносабатлар. “Женева руҳи”. 50-йилларнинг иккинчи ярмидаги халқаро инқирозлар. (Ҳиндихитой ва Жазоирдаги уруш, 1956 йилдаги Яқин Шарқ уруши, Тайван ва Берлин атрофидаги инқирозлар). Совет сиёсатининг “Учинчи дунёда” фаоллашиши. “Буюк давлатлар” ўртасидаги стратегик тенглик.

Ғарбий Европа интеграцияси. “Социалистик лагерда” инқирознинг янада кучайиши. Мустамлакачилик тизимининг қулаши ва унинг оқибатлари. Биполяр тизимнинг периферик ҳудудларида халқаро муносабатларнинг фаоллашуви. Қўшилмаслик ҳаракати. Совет–Америка муносабатлари: қуролланиш устидан назорат омили. Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ҳамжамияти шаклланиши жараёни. Дунё минтақаларидаги миллий озодлик ҳаракатлари. Араб–Исроил можароси. 1970-йилларнинг биринчи ярмидаги халқаро сиёсатда энергия хомашёси омилининг ўсиши. 1970-1980 йилларда икки “лагер” ўртасидаги

кучлар мувозанати ўзгаришининг иқтисодий, ижтимоий-сиёсий, мафкуравий сабаблари. Совуқ уруш тугаши шароитида халқаро кескинликнинг пасайиши.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари: постбиполяр тизим

“Социалистик лагер” ва СССРнинг қулаши натижасида дунёда кучлар мувозанатининг тубдан ўзгариши. Халқаро муносабатлар янги тизимининг характерли хусусиятлари. “Ягона қутблилик” ва “Кўп қутблилик”. XX аср охири – XXI аср бошида глобаллашув жараёнлари ва халқаро муносабатлар. Халқаро хавфсизликнинг янги глобал муаммолари. Совуқ уруш даврида яратилган халқаро институтларнинг инқирози. Совуқ уруш тугаганидан кейин АҚШнинг дунёдаги мавқеи. 1990-2020 йилларда АҚШнинг ташқи сиёсати: муаммолар ва қарама-қаршиликлар. АҚШ миллий хавфсизлиги учун янги глобал ва минтақавий муаммолар.

Ғарбий Европадаги интеграция жараёнлари. Европа интеграциясининг ташқи сиёсий жиҳатлари. Европа Иттифоқи ва трансатлантик хавфсизликнинг асосий муаммолари. Осиё-Тинч океани минтақасининг халқаро муносабатлар субъекти сифатидаги хусусиятлари. Яқин Шарқдаги можаро ва уни 1990-2020 йилларда ҳал қилишга уринишлар. Халқаро экстремизм ва терроризм омили. Ҳинд-Покистон можароси: Ядро омилининг роли. Ҳозирги босқичда Лотин Америкасидаги интеграция жараёнлари.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари асосий иштирокчилар

Давлатнинг халқаро муносабатлар иштирокчиси сифатида моҳияти ва роли. Давлат – халқаро муносабатлар тизимининг асосий актори. Миллий-давлат суверенитетининг ички ва ташқи жиҳатлари. Халқаро муносабатларнинг стратификацияси. Супердавлатлар, буюк давлатлар, ўрта давлатлар, кичик ва микродавлатлар. Уларнинг хусусиятлари. Халқаро муносабатларнинг нодавлат иштирокчилари. Ҳукуматлараро, ноҳукумат ташкилотлар ва трансмиллий корпорациялар. Ҳукуматлараро ташкилотларнинг хусусиятлари ва типологияси. Халқаро ноҳукумат ташкилотларининг умумий тавсифи ва турлари. Трансмиллий корпорацияларнинг хусусиятлари. Умумбашарий муаммоларни ҳал қилишда ҳукуматлараро ва ноҳукумат ташкилотлар ҳамда трансмиллий корпорацияларнинг иштироки.

Халқаро муносабатлар иштирокчиларнинг мақсадлари, воситалари ва стратегияси

Халқаро муносабатлар мақсадларининг классификацияси: асосий ва иккиламчи, эришиш мумкин бўлган ва эришиш мумкин бўлмаган, қисқа муддатли, узоқ муддатли, истиқболли ва бошқа кўринишлари. Мақсадларнинг геосиёсий мезонлари ва унинг кўринишлари. Мақсадларнинг аҳамияти бўйича типологияси. Мақсадлар ва манфаатлар. Мақсадларга эришиш воситалари ва уларнинг хилма-хиллиги. Воситалар типологиясининг мезонлари. Мақсад ва воситаларнинг ўзаро нисбати. Давлатнинг абадий мақсадлари (Р.Арон). Мақсадлар ҳақида неолибераллар ва неореалистларнинг таассуротлари. Мақсадларга эришишда кадриятлар ҳақида конструктивизм, културализм ва либерал демократия назариялари. Янги идеализм. Стратегия мақсад ва воситаларнинг бирлашиши сифатида. «Стратегия» категорияси. Стратегиянинг хусусиятлари ва унсурлари. Катта стратегия. Низоларни ҳал қилиш стратегиясининг асосий қоидалари. Ҳимоя ва ҳужум стратегиялари. Тинчлик ва тинчликпарварлик стратегияси. Халқаро сиёсатда дипломатия ва стратегия. Дипломатиянинг функциялари. Мақсад ва воситалар таркибида куч ва зўравонлик. «Куч» категорияси ва унинг муаммоси. Куч, қудрат, ҳокимият тушунчалари.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини ҳал этишда ички ва ташқи сиёсат

Халқаро муносабатларда ички ва ташқи сиёсатнинг асосий тамойиллари. Дунёвий сиёсат тушунчасининг мазмун ва моҳияти. Дунёвий фуқаролик жамияти билан дунёвий фуқаролик тушунчаларидаги ўхшашлик ва зиддиятлар. Дунёвий сиёсатда давлатларнинг жаҳон ҳамжамиятидаги мақоми. Дунёвий сиёсатнинг халқаро муносабатлар тизимига таъсири. Давлатнинг ички ва халқаро сиёсати орасидаги ўзаро алоқалари.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари ва замонавий Европа

“Уч императорлар иттифоқи”нинг қулаши. Англия-Германия зиддиятларининг кучайиши. Франция ва Россиянинг яқинлашиши. Учлик Иттифоқининг ташкил топиши Европадан ташқарида янги куч марказларининг ўсиши (АҚШ, Япония). Болқон, Яқин ва Ўрта Шарқдаги буюк давлатлар ўртасидаги зиддиятларнинг кучайиб бориши. Марказий Осиёдаги рус-инглиз рақобати. Туркияда Германия таъсирини кучайиши, XX аср бошларидаги Марокаш инқирозлари. 1912-1913 ва 1913 йиллардаги Болқон урушлари. “Афюн урушлари”. XIX аср охирида Япониянинг Корея ва Хитойдаги экспансияси. Узоқ Шарқдаги рус сиёсатининг кучайиши, 1904-1905 йиллардаги рус-япон уруши. Узоқ Шарқда Буюк Британия, Германия, АҚШ ва Франция экспанцияси. Биринчи жаҳон уруши давридаги дипломатик курашлар. АҚШнинг урушга

қўшилиши ва Россиядаги инқилоб. Евроцентризмнинг кулаши ва жаҳонда гегемонлик учун янги даъвогарлар пайдо бўлиши.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларида миллий манфаатлар

Миллий манфаатлар тушунчасининг мазмуни, унинг асосий элементлари. Суверен давлат шаклланишида миллий манфаатлар. Давлатнинг ташқи сиёсатида миллий манфаатлар. Давлат миллий хавфсизлик концепциялари, ҳарбий доктрина, ташқи сиёсат тамойиллари, муҳофаа стратегиясини ишлаб чиқишда миллий манфаатларнинг роли. Миллий манфаат давлат ташқи сиёсатининг таҳлилий воситаси ва мезони сифатида.

Миллий суверенитетнинг инқирози глобаллашувнинг натижаси сифатида. Миллий манфаат ва миллий суверенитет. Глобаллашувнинг динамикаси ва унинг миллий суверенитетга таъсири. Миллий ва давлат манфаатлари. Миллий манфаатлар тушунчасининг моҳияти. Назарийётчилар ва амалиётчилар. Сиёсий реализм назарияси. Г.Моргентау ва унинг миллий манфаатлар назарияси. Миллий бирдамлик ва миллий манфаат. Миллий манфаатлар мезонлари ва тузилиши. Миллий манфаатлар классификацияси. Миллий манфаатларнинг кўринишлари. Миллий манфаатнинг асосий унсурлари. АҚШ ва Россияда миллий манфаатларнинг тушунилиши.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларида инсон ҳуқуқлари

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини тартибга солувчи ҳуқуқий ва ахлоқий меъёрлар. Ҳуқуқий тафаккур даражаси, одоб-ахлоқ омиллари. Халқаро муносабатларда инсон ҳуқуқлари муаммолари. Халқаро ҳуқуқ тушунчаси, унинг принциплари ва тарихий шакллари. Замонавий халқаро ҳуқуқнинг халқаро тизимда амал қилиши. Халқаро гуманитар ҳуқуқлар ва гуманитар аралашувлар концепцияси. Инсон ҳуқуқлари ва халқаро гуманитар ҳуқуқнинг ўзаро боғлиқлиги.

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари соҳасидаги қонуниятлар тавсифи ва моҳияти

Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари қонуниятларини тадқиқ қилишда Ж.Б.Дюродел, Р.Арон, Г.Моргентау, Ж.Веман, С.Хоффман, Дж.Розенау, Э.Луард, Р.Боски ва бошқаларнинг роли. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларининг универсал қонуниятлари. Даврий-оралиқ ва тизимий-функционал мезонлар. Асосий қонуниятларнинг ҳаракат

қилиши. Интеграция ва дезинтеграция. Миграция сиёсий муносабатларнинг беқарор омили сифатида.

Ўзбекистон ва умумбашарий муаммолар

Давримизнинг глобал муаммолари ва Янги Ўзбекистон тараққиёти. Иқлим ўзгаришлари. Экологик бўҳронлар, минтақавий экологик хавфсизликни таъминлаш. Радикализм, экстремизм ва терроризм – глобал хавфсизликка таҳдид. Камбағаллик: умуминсоний ва миллий муаммолар. Самарали халқаро миграция сиёсати. Пандемия таҳдиди ва унга қарши кураш тажрибаси.

Янги Ўзбекистоннинг ташқи сиёсат концепцияси

Очиқ ва прагматик ташқи сиёсат – устувор вазифа. БМТ ва халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик. ШХТ, ЕҲҲТ, Туркий тилли давлатлар ташкилоти. Марказий Осиё Ўзбекистон ташқи сиёсатининг бош устувор йўналиши. Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятига интеграциялашув. Ўзбекистоннинг МДҲ мамлакатлари орасида иқтисодий интеграцияни ривожлантиришдаги ўрни. Ўзбекистоннинг Европа, Осиё ва Тинч океани ҳавзаси мамлакатлари билан ўзаро манфаатли алоқалари. Ўзбекистон Республикасининг Европа давлатлари билан сиёсий-дипломатик, иқтисодий ва маданий алоқалари. Ўзбекистоннинг Яқин, Ўрта Шарқ ҳамда араб давлатлари билан ҳамкорлик алоқалари.

23.00.04 – “Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақа тараққиётининг сиёсий муаммолари” ихтисослиги бўйича малакавий имтиҳон саволлари

1. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммолари фанининг объекти, предмети ва структураси.
2. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини ўрганишнинг методологик тамойиллари.
3. Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамиятига интеграциялашувида ташқи сиёсат ва халқаро алоқаларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий тамойиллари.
4. Халқаро муносабатларда халқаро ҳамкорлик назарияси.
5. Халқаро муносабатларда ички ва ташқи сиёсат.
6. Халқаро муносабатларда миллий манфаатлар.
7. Халқаро муносабатларда инсон ҳуқуқлари.
8. Халқаро муносабатларда этник хусусиятлар.
9. Ўзбекистон ташқи сиёсатида халқаро муносабатларнинг ўзига хос тамойиллари.
10. Халқаро муносабатларда ички ва ташқи сиёсатнинг асосий тамойиллари.

11. Дунёвий сиёсат тушунчасининг мазмун ва моҳияти.
12. Дунёвий сиёсатда давлатларнинг жаҳон ҳамжамиятидаги мақоми.
13. Дунёвий сиёсатнинг халқаро муносабатлар тизимига таъсири.
14. Миллий манфаатлар тушунчасининг мазмуни, унинг асосий элементлари, методологик тамойиллари ва сиёсий аҳамияти.
15. Давлат миллий хавфсизлик концепциялари, ҳарбий доктрина, ташқи сиёсат тамойиллари, муҳофаа стратегиясини ишлаб чиқишда миллий манфаатларнинг роли.
16. Халқаро муносабатлар, жаҳон ва минтақавий тараққиётининг сиёсий муаммоларини ўрганишнинг тадқиқот услублари.
17. Ўзбекистоннинг МДХ мамлакатлари орасида иқтисодий интеграцияни ривожлантиришдаги ўрни.
18. Ўзбекистоннинг Европа, Осиё ва Тинч океани ҳавзаси мамлакатлари билан ўзаро манфаатли алоқалари.
19. Ўзбекистоннинг Яқин, Ўрта Шарқ ҳамда араб давлатлари билан ҳамкорлик алоқалари.
20. Миллий манфаатлар тушунчасининг мазмуни, унинг асосий элементлари.
21. Дипломатиянинг функциялари. Мақсад ва воситалар таркибида куч ва зўравонлик.
22. Халқаро сиёсатда дипломатия ва стратегия. Дипломатиянинг функциялари.
23. Халқаро муносабатлар тизими, унинг компонентлари.
24. Ўзбекистоннинг МДХ давлатлари билан ҳамкорлик алоқалари.
25. «Мақсад» категорияси таҳлили. Унинг тушунчаси ва таърифлари. Халқаро муносабатлар мақсадларининг классификацияси.
26. Ўзбекистоннинг давлатлари билан ҳамкорлик алоқалари.
27. Халқаро ҳуқуқ тушунчаси, унинг принциплари ва тарихий шакллари.
28. Иккинчи жаҳон урушидан кейинги халқаро муносабатлар назариясида Ғарб мактаблари.
29. Ўзбекистоннинг Европа, Осиё ва Тинч океани ҳавзаси мамлакатлари билан ўзаро манфаатли алоқалари.
30. Иккинчи Жаҳон урушидан кейин АҚШ–СССР ўқи бўйлаб зиддиятларнинг асосий тугунлари.
31. Ўзбекистоннинг МДХ мамлакатлари орасида иқтисодий интеграцияни ривожлантиришдаги ўрни.
32. Халқаро тартиботлар назарияси.
33. Халқаро ҳуқуқ тушунчаси, унинг принциплари ва тарихий шакллари.
34. Глобаллашувнинг динамикаси ва унинг миллий суверенитетга таъсири.
35. Сиёсий реализм назарияси.

36. Марказий Осиё Ўзбекистон ташқи сиёсатининг бош устувор йўналиши.

37. Замонавий халқаро ҳуқуқнинг халқаро тизимда амал қилиши.

38. Халқаро муносабатларнинг стратификацияси.

39. Халқаро муносабатларни ўрганишнинг асосий методологик тамойиллари.

40. Давлатнинг ташқи сиёсатида миллий манфаатлар.

41. Ҳукуматлараро ташкилотларнинг хусусиятлари ва типологияси.

42. Халқаро ноҳукумат ташкилотларининг умумий тавсифи ва турлари.

43. Халқаро ва давлатлараро тизимлар.

44. Биполяр тизимнинг периферик ҳудудларида халқаро муносабатларнинг фаоллашуви.

45. Марказий Осиёдаги рус-инглиз рақобати.

46. Халқаро муносабатларнинг нодавлат иштирокчилари.

47. Ўзбекистоннинг Яқин, Ўрта Шарқ ҳамда араб давлатлари билан ҳамкорлик алоқалари.

48. Араб-Исроил можароси.

49. Давлатнинг халқаро муносабатлар иштирокчиси сифатида моҳияти ва роли.

50. Халқаро тартиботлар назарияси.

51. Супердавлатлар, буюк давлатлар, ўрта давлатлар, кичик ва микродавлатлар. Уларнинг хусусиятлари.

52. Халқаро муносабатларда миллий манфаатлар.

53. Ҳинд-Покистон можароси: Ядро омилининг роли.

54. Г.Моргентау ва унинг миллий манфаатлар назарияси.

55. Минтақавий хавфсизлик тушунчаси.

56. “Бой ва камбағал дунё” тушунчаси.

57. “Ягона кутблилик” ва “Кўп кутблилик”.

58. Халқаро муносабатларнинг универсал қонуниятлари.

59. Россия-Украина мажоросининг геополитик таҳлили.

60. Халқаро гуманитар ташкилотлар ва уларда Ўзбекистоннинг иштироқи.

Фойдаланиладиган дарсликлар ва ўқув қўлланмалар рўйхати

1. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. –Т.: “Ўзбекистон”. 2021. -464 б.

2. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. –Т.: “Ўзбекистон”, 2016.

3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга кураимиз. –Т.: “Ўзбекистон”, 2017.

4. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. –Т.: “Ўзбекистон”, 2017.

5. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. – Т.: “Ўзбекистон”, 2017.

6. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. 1-жилд. –Т.: “Ўзбекистон”, 2017.

7. Мирзиёев Ш.М. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. 2-жилд. –Т.: “Ўзбекистон”, 2018.

8. Мирзиёев Ш.М. Нияти улуғ халқнинг – иши ҳам улуғ, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. 3-жилд. –Т.: “Ўзбекистон”, 2019.

9. Гулямов С.С. Ибрагимов Н.И. Основы дипломатической деятельности Узбекистана. –Т.: 2002.

10. Идиоров У.Ю. Политология. –Т.: ТДШИ, 20133.

11. Касымов А.М. Внешнеполитические ориентиры Республики Узбекистан. –Т.: 2002.

12. Қосимов А.М. Васькин И. Основные направления внешней политики РУз. –Т.: 1994.

13. Мадаминова Д.И. Жаҳон сиёсати. / Ўқув қўлланма. –Т.: ТДШИ, 2019.

14. Мунавваров З. Узбекистан и арабский мир: перспективы сотрудничества. –Т.: 1977. –158 с.

15. Мухаммадсидиқов М.М. Хорижий Шарқ ва Ғарб мамлакатларида ижтимоий сиёсий жараёнлар. ўқув қўлланма. –Т.: ТДШИ, 2013.

16. Мухаммадсидиқов М.М. Замонавий халқаро муносабатларнинг минтақавий жиҳатлари. / Ўқув қўлланма. –Т.: ТДШИ, 2013.

17. Очилов Б.Э. Актуальные проблемы современного международного права. Дарслик. –Т.: ТДШИ, 2013.

18. Рахимбаева Д. Узбекская дипломатия вчера и сегодня // Ж. Маяк Востока. 1995. № 1-2. –С. 198-201.

19. Саидов А. Le constitutionnalisme et le droit compare. Монография. –Т.: Адолат, 2015.

20. Саидов А.Х. Халқаро ҳуқуқ. –Т.: Адолат, 2001. –318 б.

21. Фармонов Р.Ф., Тўлаганова Н.Ў. Zamonaviy Siyosatshunoslik: Nazariya va amaliyot. –Т.: ЖИДУ, 2006.
22. Хрусталеv М.А. Теория политики и политический анализ. –М., 1992.
23. Roskin M.G., Cord R.L., Medeiros J.A., Jones W.S. 1.Political Science: An Introduction. New Jersey: Pearson. 2013.

Қўшимча адабиёт

1. Алимов Р. Центральная Азия: общность интересов. –Т.: «Шарк». 2005.
2. Аминов А. Америка глазами узбекистанцев. –Т.: 2000.
3. Балувев Д.Г. Введение в политический анализ. –Нижний Новгород, 2000.
4. Бурдин К.С., Веселов П.В. Как оформить научную работу. –Т.: Высшая школа, 1973.
5. Гиёсов Б. Элчилар ва элчихоналар // Ж. Фан ва турмуш. –1999. –№ 2. –Б. 11-12.
6. Гиясов Б. Египетско-узбекистанские отношения // Ж. Востоковедение. –2002. –№ 2. –С. 14-26.
7. Готт В.С., Семенюк Э.П., Урсул Д.Д. Категории современной науки (становление и развитие). –М.: Мысль, 1984.
8. Джарол Б.М., Ричард К.Р. Политологические методы исследования. –М., 1999.
9. Зарубежная политическая наука: Методология, обучение, анализ политических процессов. –М., 1994.
10. Камнев С. Центральная и Южная Азия. Новая ситуация – новые вызовы – новые интересы // Ж. Азия и Африка сегодня. –2003. № 4. –С. 34-39.
11. Кан Сан Гу. Китай и Центральноазиатский регион (взгляд из Сеула) // Ж. Проблемы Дальнего Востока. –2002. –№ 5. –С. 39-44.
12. Методологические проблемы современной науки. –М.: Политиздат, 1979.
13. Отношения Египта со странами Содружества независимых государств, Албанией, Боснией и Герцеговиной. –Каирский университет. АРЕ. 2000. –238 с.
14. Пол Бёрн. Роль региональных и внешних сил в обеспечении стабильности в Афганистане // Стабильность в Центральной Азии в постконфликтный период. –Т.: 2002. -С. 16-18.
15. Приходько П.И. Пути в науку. –М.: Знание, 1973.
16. Рузавин Г.И. Методы научного исследования. –М.: Мысль, 1974.

17. Рузавин Г.И. Научная теория: Логико-методологический анализ. –М.: Мысль, 1978.

18. Саидазимова Г. Интеграция в Центральной Азии: религии, вызовы, возможности // Ж. Центральная Азия и Кавказ. –2000. –№ 3. –С. 79-89.

19. Сафаев С. Региональное развитие и постконфликтное восстановление Афганистана // Материалы международной конференции “Стабильность в Центральной Азии в постконфликтный период” (14-15 июня 2002 года, Ташкент). –Т.: 2002. С. 25-30.

20. Симонов К.В. Политический анализ. –М., 2002.

21. Сопер П. Основы искусства речи: Пер. с англ. испр. –М.: Прогресс; Прогресс-Академия, 1992.

22. Тараққийёт ва ҳамкорлик йўлларида. Ўзбекистон ташқи сиёсати ва дипломатияси. – Т., 1993. – 25-бет.

23. Файзуллаев Д. Узбекистан. Дружеские отношения “после развода” // Ж.Азия и Африка сегодня. – 2003. –№ 12. – С. 14-16.

24. Хоназаров Қ. Асримиз билан видолашарканмиз... // Ж. Гулистон, – 1999. № 1. 11-13 бетлар.

25. Цукерман А. Введение в политический анализ. – М., 1995.

26. Шозамонов Ш. Узбекистан и Китай: по пути национальнополитических преобразований // Ж. Шарқшунослик. – 2002. –№ 2. – С. 36.

27. Япон тарихчиси Кумацу Хисабу билан суҳбат.//Ўзбекистон адабиёти ва санъати. 1993 й., 3 сентябрь.

28. David H. Political Theory Today. –California: Stanford University Press, 1991.

29. Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction. –Englewood Cliffs, 1994.

30. Hogwood B., Gunn L. Policy Analysis for the Real World. –Oxford, 1984.

31. Pal L. Public Policy Analysis: An Introduction. –Scarborough, 1992